

Machatsek Gyula

1899. október 12-én született Szombathelyen Machatsek Gyula Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola erdőmérnök hallgatója, a nyugat-magyarországi felkelőharcok hősi halottja.

Édesanyja pusztarádóczi Boda Zsófia Széll Kálmán miniszterelnök rokona volt, édesapja Machatsek Aladár posta és táviráda főfelügyelőként dolgozott Sopronban.

Machatsek Gyula a soproni római katolikus iskolában, majd a Szent Benedek rendi gimnáziumban, a felső négy osztályt az Evangélikus Líceumban végezte. Hatodikos gimnazista volt, amikor önként jelentkezett katonának. 1917 őszén sorozták be: a soproni 18-as honvéd gyalogezredben szolgált, majd Pozsonyba került a tiszti iskolára. 1918 tavaszán a román fronton súlyosan megbetegedett, visszatért Sopronba, ahol magántanulóként a líceumban 1919. augusztus 28-án leérettségizett. 1920. március 5-én beiratkozott a soproni erdészeti főiskolára. A trianoni békeszerződésben Ausztriának ítélt magyar területek elcsatolása ellen kialakult fegyveres felkelés híre nyári vakációján érte: azonnal Sopronba indult. A 48-as laktanyában jelen levő egyetemisták egyetértettek a felkelő haditanács elhatározásával, hogy a nyugat részeket fel nem adják, ha kell fegyverrel és életük árán is megvédik azt.

A második ágfalvi csatában, 1921. szeptember 8-án esett el két társával Szechányi Elemér bányamérnök hallgatóval és Pehm Ferenc szombathelyi önkéntessel együtt. Az összecsapás során mintegy 110 fős felkelő egység támadt a Sopronba tartó félezer fős osztrák csendőrszagra. A támadás során másodszer is visszavonulásra kényszerítették, az 1921. augusztus 29-től hivatalosan osztrák fennhatóság alatt álló területet megszállni tervező csendőrsereget. Machatsek Gyula brennbergi vasúti töltésen kapott halálos fejlövést.

A harcban elhunytaknak Sopron városa dísztemetést rendezett, Machatseket és Szechányit a Szent Mihály temetőben, Pehm önkéntest Szombathelyen temették el. Ifj. Krug Lajos Tüzek a végeken, és a Nyugatmagyarországi felkelés c. könyveiben emlékezett meg hős barátjáról.

Ezek az események is hozzájárultak ahhoz, hogy Sopron város és a környező települések lakosai 1921 decemberében népszavazással dönthettek területi hovatartozásáról. Az elesett hallgatóról 1996-ban utcát, 2002-ben pedig a Nyugat-magyarországi Egyetem Baross úti kollégiumát nevezték el. Sírjánál minden év szeptember 8-án a város és az Alma Mater vezetői helyezik el a megemlékezés koszorúit.

Irodalom:

Megjelent: Ifj. Sarkady Sándor: A selmecebányai főiskola hősi halott hallgatói (1914-1921). Sopron, 2014.

Aranykönyv 2000. Sopron : Quint Reklámügynökség p. 182.

Internet:

<http://www.sopron.hu/upload/varos/nepszavazas1921/Rongyosok.html>

<http://www.sopron.hu/upload/varos/nepszavazas1921/Szemerey.html>

<https://sopronanno.hu/bejegyzes/machatsek-gyula-1899-1921>